

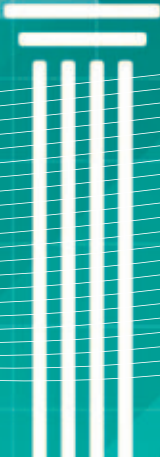
Videokonverentsi kasutamine

tõendite kogumiseks tsiviil- ja kaubandusajades vastavalt 28. mai 2001. aasta määrusele (EÜ) nr 1206/2001

Praktiline juhend

Euroopa Justiitsvõrgustik
tsiviil- ja kaubandusajades

Käesoleva dokumendi on koostanud komisjoni talitused ja Euroopa Justiitsvõrgustik tsiviil- ja kaubandusajades (<http://ec.europa.eu/civiljustice>).

Tunnistades videokonverentsi eeliseid tõendite kogumisel piiriülestes ajades, on Euroopa Justiitsvõrgustik tsiviil- ja kaubandusajades loonud käesoleva praktilist teavet sisaldava juhendi, et aidata kohtunikel paremini ära kasutada võimalusi, mida pakub videokonverents tõendite kogumiseks tsiviil- ja kaubandusajades vastavalt nõukogu 28. mai 2001. aasta määrusele (EÜ) nr 1206/2001.

Lisaks sellele on Euroopa Liidu liikmesriigid nõustunud tegema Euroopa e-õiguskeskkonna tegevuskava raames koostööd, et edendada videokonverentside kasutamist ning vahetada kogemusi ja parimaid tavasid. Selline töö toimub olemasolevate õigusaktide raames ning selle raames järgitakse nii liikmesriigi kui Euroopa Liidu tasandil kehtivaid menetluslikke kaitsemeetmeid.

Selle tulemusena on koostatud juhend ja brošüür, milles käsitletakse videokonverentsiseadmete kasutamist Euroopa Liidu piiriülestes kohtumenetlustes.

Käesoleva dokumendi eesmärk on täiendada kõnealust teavet.

Sissejuhatus

Kohtuasja edasikaebamise korral peab kohus sageli koguma nõude toetuseks tõendeid. Tõendeid võib koguda mitmel eri viisil ning mõnikord tuleb üle kuulata ka inimesi – näiteks tunnistajaid ja eksperte. Tõendite kogumine osutub aga keerulisemaks, kui need tuleb koguda teises riigis. Seda võivad takistada nii füüsiline vahemaa kohtu ja ülekuulatava isiku vahel kui ka eri riikide õigusnormide vahelised erinevused.

Seepärast oli üheks esimeseks tsiviilasjades tehtavat õigusalasat koostööd käsitlevaks õigusaktiks, mille Euroopa Liidu Nõukogu vastu võttis, määrus (EÜ) nr 1206/2001 liikmesriikide kohtute vahelise koostöö kohta tõendite kogumisel tsiviil- ja kaubandusajades. Kuigi käesolevas juhendis keskendutakse määrusele (EÜ) nr 1206/2001,

tuleb märkida, et tõendeid käsitlevaid sätteid leidub ka muudes õigusaktides. Näiteks on määruse (EÜ) nr 861/2007 (millega luuakse Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetlus) artiklis 9 sätestatud, et kohus otsustab tõendite kogumise viisi ja kohtuotsuse tegemiseks vajalike tõendite ulatuse, arvestades tõendite lubatavuse kohta kehtestatud norme. Kohus võib tõendeid koguda kirjalike ütluste abil tunnistajatelt, ekspertidelt või pooltelt ning tehniliste vahendite olemasolu korral ka videokonverentsi või teisi sidetehnoloogilisi vahendeid kasutades.

Olles teadlik, milliseid eelseid võib pakkuda videokonverents tõendite kogumisel piiriülestes asjades, on Euroopa Justiitsvärgustik tsiviil- ja kaubandusajades loonud käesoleva praktilist teavet sisaldava juhendi, et aidata kohtunikel paremini ära kasutada videokonverentsi pakutavaid võimalusi. ●

Määrus (EÜ) nr 1206/2001

Kõnealuse määrusega on kehtestatud menetlusnormid tõendite kogumise hõlbustamiseks teises liikmesriigis. Määrus on kohaldatav alates 1. jaanuarist 2004 kõikides liidu liikmesriikides, välja arvatud Taani. See asendab liikmesriikide vahel 1970. aasta Haagi konventsiooni.

Kasutusjuhendi, milles tutvustatakse määruse üksikasju lähemalt, leiab järgmiselt veebiaadressilt:
http://ec.europa.eu/civiljustice/publications/docs/guide_taking_evidence_et.pdf

Määrus ise on avaldatud järgmisel veebiaadressil:
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2001:174:0001:0024:EN:PDF>

Määrus on kohaldatav ainult tsiviil- ja kaubandusasjades ning seda ei tohi kasutada selliste tõendite kogumiseks, mida ei kavatseta kasutada kohtumenetluses, mis on juba algatatud või mille algatamist kaalutakse. Selles nähakse ette kaks vajalike tõendite kogumise viisi. Artikli 10 kohaselt on esimene viis see, kui ühe liikmesriigi kohus esitab taotluse, et tõendid koguks teise

liikmesriigi kohus. Teine viis, mis on ette nähtud **artiklis 17**, on see, kui ühe liikmesriigi kohus võib koguda tõendeid vahetult teises liikmesriigis, olles eelnevalt esitanud taotluse kõnealusele liikmesriigile ning selleks loa saanud.

Kõigi liikmesriikide pädevate kohtute andmed ja kõigi riikide nõuded leiab Euroopa justiitsatlasest järgmisel veebiaadressil:

http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/te_information_et.htm

Kui kohus, kellelt tõendite kogumist taotleti, kogub **artiklite 10–12** kohaselt tõendeid neid taotlenud kohtu jaoks, toimub tõendite kogumine taotluse saanud liikmesriigi õigusaktide kohaselt ning selle puhul on lubatud rakendada sunnimeetmeid.

Kui taotleb kohus soovib **artikli 17** alusel koguda tõendeid vahetult, peab ta selleks esitama asjaomase liikmesriigi keskasutusele või pädevale asutusele taotluse. Võimalused sellise taotluse rahuldamata jätmiseks on piiratud. Seda võib teha ainult järgmistel juhtudel: kui

taotlus ei kuulu määruse reguleerimisalasse; kui see ei sisalda kogu vajalikku teavet; või kui taotlus on vastuolus selle liikmesriigi õiguse põhimõtetega, kellelt tõendite kogumist taotletakse. Otsuse tegemisel artikli 17 kohase taotluse rahuldamise kohta võib asjaomase liikmesriigi keskasutus määrata kindlaks, millistel tingimustel võib tõendeid koguda. Sellise taotluse rahuldamisest peab taotleja kohus määrama isiku või isikud, kes tõendeid koguma hakkavad. Tõendite vahetu kogumise puhul on oluliseks erinevuseks see, et seda võib teha ainult vabatahtlikkuse alusel ning sunnimeetmeid selle puhul rakendada ei tohi. Kui taotlus hõlmab mõne isiku ülekuulamist, peab asjaomast isikut tema õigustest teavitama tõendite kogumist taotlenud kohus. ●

Videokonverentsi kasutamine

Määrusega soodustatakse sidetehnoloogia, eriti video- ja telekonverentside kasutamist tõendite kogumisel. Ka Euroopa Justiitsvärgustik tsiviil- ja kaubandusajades on edendanud videokonverentside kasutamist, tutvustades seda praktikas oma 2006. aasta kohtumisel Lissabonis ning edastades liikmetele teavet videokonverentsiseadmete kohta liikmesriikides. Teavet selle kohta, millised kohtud on varustatud videokonverentsiseadmetega, leiab ka Euroopa justiitsatlases.

Alates 2007. aasta juunist on justiits- ja siseministrite nõukogu arutlenud e-õiguskeskkonna arengu ja sealhulgas ka videokonverentsi kasutamise üle. Videokonverentside laialdasemat kasutamist piiriülestes ajades toetavad kõikide liikmesriikide esindajad ja EL-i institutsioonid. Nõukogu e-õiguskeskkonna tööühm on koostanud juhendi ja brošüüri, milles käsitletakse videokonverentsiseadmete kasutamist

Euroopa Liidu piiriülestes kohtumenetlustes. Käesolev praktiline juhend täiendab seda tööd.

Hoolimata ergutustest ja selle propageerimiseks tehtud tööst on selge, et videokonverentside kasutamine liikmesriikides ei ole järjepidev. Tunnistades, milliseid eeliseid võib pakkuda videokonverents tõendite kogumisel piiriülestes ajades, on Euroopa Justiitsvärgustik tsiviil- ja kaubandusajades koostanud käesoleva praktilist teavet sisaldava juhendi, et aidata kohtunikel paremini ära kasutada videokonverentsi pakutavaid võimalusi.

Kuigi vastuvõetud poliitilise otsuse kohaselt tuleks tõendite käsitlemisel arvestada erinevaid tõendite kogumise viise erinevalt, olenevalt sellest, kas need on kogunud kohus, kellelt tõendite kogumist taotleti, või taotleb kohus ise, on selge, et määruses (EÜ) nr 1206/2001 nähakse tõendite kogumise hõlbustamiseks ette veelgi laialdasemat kaasaegse tehnoloogia kasutamist. Põhjenduses 8 on sätestatud, et „tsiviil- ja kaubandusajades kohtumenetluse

tõhususe tagamiseks peab tõendite kogumise taotluste edastamine ja rahuldamine toimuma liikmesriikide kohtute vahel otse ja võimalikult kiiresti”.

Kõige tõhusam tõendite kogumise viis on videokonverents. Ilma selleta peaksid tunnistajad teises riigis asuvasse kohtusse jõudmiseks või kohtuametnikud tunnistajalt tõendite kogumiseks ette võtma sõidu. See muudab menetluse ilmselt pikemaks ning kulukamaks. Videokonverents pakub aga nendele probleemidele odavat ja tõhusat lahendust. Kuigi videokonverents ei pruugi olla sobivaim lahendus mõne perekonnaasja puhul, milles võib esile kerkida delikaatseid küsimusi, ei tohiks enamike määruse reguleerimisalasse jäävate asjade puhul olla videokonverentsi kasutamisele tõendite kogumisel mingeid takistusi.

Iga liikmesriigi kõikides tsiviilkohtutes videokonverentsiseadmeid ei ole, kuid mõnes liikmesriigis on võimalik kasutada näiteks kriminaalkohtute, vanglate või eraisikute seadmeid, kui need on kättesaadavad. Mõnes

liikmesriigis on liikuvad üksused ning seadmeid on sageli võimalik rentida. Vajalikke seadmeid omavate kohtute arv tõenäoliselt ajapikku suureneb. On selge, et mida suurem on kohtute nõudlus videokonverentsiseadmete järele, seda kättesaadavamaks need tõenäoliselt muutuvad.

Määruse **artikli 17** kohaselt on kohtul soovi korral õigus koguda tõendeid otse teises liikmesriigis asuvalt tunnistajalt. Selle eeliseks on see, et tõendeid võib koguda taotleva liikmesriigi õigusaktide kohaselt. Selleks tuleb esitada teise liikmesriigi keskasutusele või pädevale asutusele määruse lisas esitatud vormile I vastav taotlus. Keskasutus või pädev asutus teavitab tõendite kogumise taotluse esitanud kohtu taotluse rahuldamise kohta tehtud otsusest ning taotluse rahuldamise

korral selle tingimustest 30 päeva jooksul. Kui tõendite vahetu kogumise taotlus rahldatakse, peab taotlev kohus määrama isiku või isikud, kes hakkavad tõendeid koguma. Taotlev kohus on ühtlasi kohustatud teavitama tunnistajat, et tõendite kogumine toimub vabatahtlikkuse alusel.

Videokonverentsi võib määruse artiklite 10–12 kohaselt kasutada ka siis, kui kohus on taotlenud, et teises liikmesriigis asuv kohus koguks tõendid tema eest. Kohus, kellelt tõendite kogumist taotletakse, peab tegema taotluse rahuldamise kohta otsuse 90 päeva jooksul alates taotluse kättesaamisest. Kõnealune kohus teeb otsuse vastavalt oma liikmesriigi õigusaktidele. Taotlev

kohus võib nõuda taotluse rahuldamist vastavalt ettenähtud erimenetlusele eeldusel, et see ei ole vastuolus taotluse saanud liikmesriigi õigusaktidega ning ei esine märkimisväärseid praktilisi raskusi. Selliste asjade puhul võivad pooled ja/või taotleva kohtu esindajad tõendite kogumisel isiklikult või videokonverentsi teel osaleda, kui see on lubatud vastavalt taotleva kohtu liikmesriigi õigusaktidele. Nende osalemise tingimused määrab kindlaks taotluse saanud kohus. ●

Praktilised kaalutlused

Otsuse tegemisega selle kohta, kas ja kuidas koguda tõendeid videokonverentsi teel, kaasneb terve rida küsimusi. Need küsimused koos vastustega on esitatud allpool.

Lisateavet igas liikmesriigis valitseva olukorra kohta leiab teabelehtedelt, mida pakub Euroopa justiitsatlas tsiviilasjades¹

1

Kuidas ma tean, kas liikmesriik lubab osaleda videokonverentsil või tõendite vahetul kogumisel videokonverentsi teel?

Vaata liikmesriigi teabelehte justiitsatlase veebisaidil.

2

Kas kogutavate tõendite liikidele või kohtadele, kus tuleb konkreetse liikmesriigis videokonverentsi teel tõendeid koguda, on seatud mingeid piiranguid?

Vaata liikmesriigi teabelehte justiitsatlase veebisaidil.

3

Kust leiab andmed määruse kohaste pädevate kohtute kohta?

Liikmesriikide määratud kohtud leiab Euroopa

justiitsatlases järgmisel veebiaadressil:

http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/te_searchmunicipality_et.jsp#statePage0

4

Kuidas leida teise liikmesriigi keskasutuse või pädeva asutuse kontaktandmed?

Ka need leiab Euroopa justiitsatlases järgmisel veebiaadressil:

http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/te_centralbody_et.htm

5

Kui keskasutus või pädev asutus rahuldab taotluse koguda tõendeid artikli 17 alusel vahetult videokonverentsi teel, siis kuidas ma leian

ülekuulatavale isikule kõige lähemal asuva videokonverentsiseadmetega kohtu või muu koha?

Kõnealuse teabe leiab Euroopa justiitsatlases järgmisel veebiaadressil:

http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/te_centralbody_et.htm

6

Kuidas ma saan teada, millises keeles tuleb taotlus esitada?

Vastuse leiab Euroopa justiitsatlase rubriigist „liikmesriikide sidekanalid“ järgmisel veebiaadressil:

http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/te_otherinfo_et.htm

7

Milliseid vorme pean ma taotluse esitamiseks kasutama?

Kui taotlus esitatakse

artiklite 10–12 kohaselt osalemaks tõendite kogumisel videokonverentsi

teel, tuleb täita vorm A. Taotlused

artikli 17 kohaseks tõendite vahetuks

kogumiseks tuleb teha vormil I. Need ja kõik muud määruse kohased vormid leiab ning neid saab täita ja tõlkida Euroopa justiitsatlase veebisaidil:

http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/te_filling_et.htm

8

Kuidas ma saan teada, kas teine liikmesriik nõuab tasu maksmist?

Vaata liikmesriigi teabelehte justiitsatlase veebisaidil.

9

Kes vastutab ülekuulatava isiku kutsumise eest?

Artiklite 10–12 kohase tõendite kogumisel

osalemise taotluse korral teeb vajalikud ettevalmistused üldjuhul

taotluse saanud kohus. Kui liikmesriik rahuldab **artikli 17** kohase tõendite vahetu kogumise taotluse, jätab see liikmesriik vajalike kohtumiste ja ettevalmistuste tegemise tavaliselt taotlevale liikmesriigile. Vaata andmeid iga liikmesriigi kohta justiitsatlase veebisaidil.

10

Kuidas toimub ülekuulatava isiku tuvastamine?

Vaata liikmesriigi teabelehte justiitsatlase veebisaidil.

11

Kas tõendite kogumise menetlust on võimalik või lubatud salvestada?

Vaata kõnealuse liikmesriigi teabelehte justiitsatlase veebisaidil.

12

Millise riigi õigust kohaldatakse taotluse läbivaatamisel?

Kui kohus taotleb **artiklite 10–12** kohaselt osalemist videokonverentsil, kohaldatakse taotluse saanud

liikmesriigi õigust. Taotleb kohus võib aga nõuda oma liikmesriigi õigusaktides ette nähtud erimenetluse kasutamist ning taotluse saanud kohus peab sellise nõude täitma, välja arvatud juhul, kui kõnealune menetlus ei vasta liikmesriigi õigusaktidele või kui esinevad märkimisväärsed praktilised raskused.

Artikli 17 kohase tõendite vahetu kogumise taotluse rahuldamisel korral kogub taotleb kohus tõendid kooskõlas oma liikmesriigi õigusaktidega ning võttes arvesse asjaolu, et sunnimeetmete rakendamine ei ole lubatud.

13

Kuidas saada teada, millises keeles peab tõendite kogumise menetlus toimuma ja kes vastutab tõlkide leidmise eest, kui neid vaja läheb?

Üldjuhul toimub tõendite kogumise menetlus juhul, kui taotluse saanud kohus kogub tõendeid **artiklite 10–12** kohaselt, kõnealuse kohtu keeles.

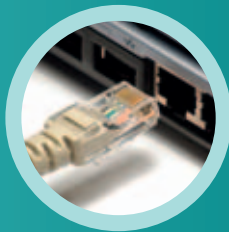
Lisateavet tõlkide kasutamise ja keele kohta, mida tuleb kasutada **artikli 17** kohase tõendite vahetu kogumise puhul, leiab asjaomast liikmesriiki käsitlevast rubriigist justiitsatlase veebisaidilt.

14

Millist lisateavet teine liikmesriik vajab?

Vaata asjaomase liikmesriigi teabelehte justiitsatlase veebisaidil.

Euroopa Justiitsvõrgustik
tsiviil- ja kaubandusajades

Kontakt

Euroopa Komisjon
Õigus-, vabadus- ja
turvalisusküsimuste peadirektoraat
Euroopa Justiitsvõrgustik
tsiviil- ja kaubandusajades
Rue du Luxembourg, 46
B-1000 Bruxelles

<http://ec.europa.eu/civiljustice/>